

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat

Rákospalota, Pestújhely, Újpalota

KÖZNEVELÉSI KONCEPCIÓJA

2013-2017

(Elfogadta a Képviselő-testület 270/2013. (IV.24) ök. számú határozatával)

1. A köznevelés új rendszeréből adódó önkormányzati feladatellátás rendszere

I. Óvodák

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. tv. (továbbiakban: Nkt.) rendelkezései alapján 2013. januárjától a helyi önkormányzatok kötelező köznevelési feladata az óvodai feladatellátás teljes körű biztosítása (fenntartói és működtetői feladatok együttes ellátása). Kerületünkben a korábban többcélú nevelési-oktatási intézmények intézményegységeiként funkcionáló önkormányzati fenntartású óvodák a 2011/2012. nevelési évtől önállóan működő intézmények, gazdálkodásukat és a működtetéssel kapcsolatos önkormányzati feladatokat a Gazdasági Működtetési Központ látja el. A korábban némileg háttérbe szorult óvodák szakmai, infrastrukturális körülményeinek optimalizálása, a közel két és félezer óvodás korú gyermek ellátási színvonalának javítása olyan kötelezettség, amelyre az iskolai fenntartói feladatok átadása után immár megfelelő erőforrások csoportosíthatók. A kerület középtávú köznevelési koncepciójában az óvodai feladatellátás abszolút prioritást élvez.

II. Iskolák

Noha az iskolák esetében az önkormányzati feladat-ellátási kötelezettség a nevelő-oktató munka ellátásául szolgáló infrastruktúra működtetésére korlátozódik, a kerületben élő, és/vagy tanuló diákok és itt élő és/vagy dolgozó pedagógusok kerületi kötődésnek, identitásának megőrzése, megerősítése, az iskolák, mint közösségi, kulturális terek működtetése, az iskolák és a többi önkormányzati intézmény és létesítmény közötti kapcsolat biztosítása, és nem utolsósorban az óvodából iskolába való átmenet zökkenőmentes biztosítása továbbra is fontos önkormányzati feladat. A koncepció II. része a fenti célokat szolgáló önkormányzati stratégia legfontosabb elemeit vázolja fel.

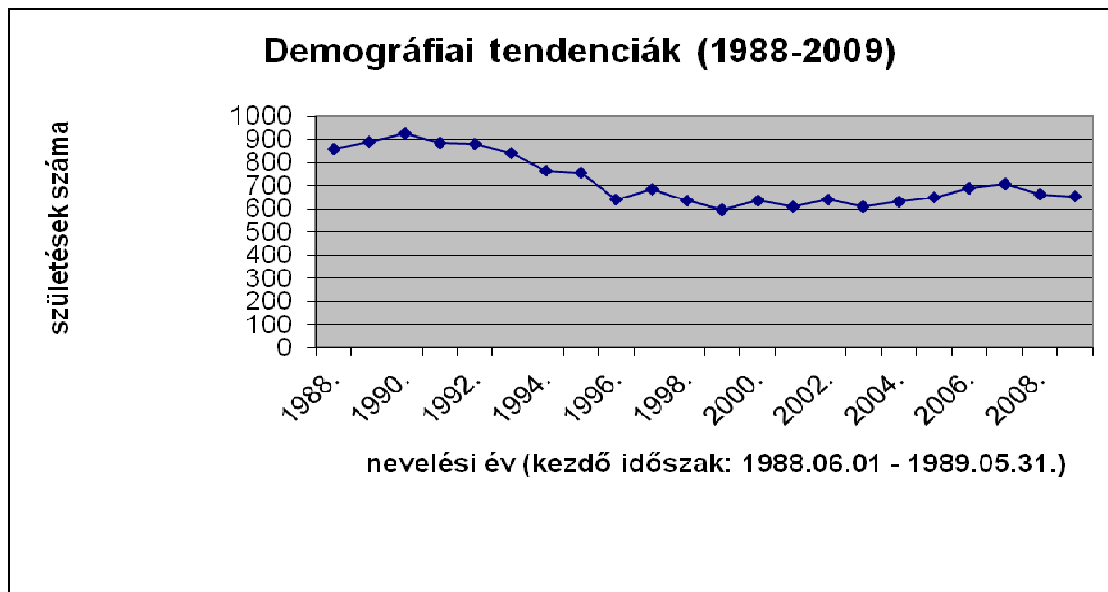
I. Óvodai feladat-ellátás

2. Helyzetkép:

a) demográfiai jellemzők

A kerületben az elmúlt két évtizedben majdnem 25%-kal csökkent az éves születésszám. A 90-es évek elejének trendfordulója és éles zuhanása után a 2000-es években inkább a

stagnálás volt jellemző, de két évtizedes távlatban a tendencia egyértelműen csökkenő. Az 1990/1991-es nevelési év időszakában 926 gyermek született a kerületben, a 2009/2010-es időszakban 653, a tavalyi évben 665.

b) óvodai kapacitás adatok, az óvodák földrajzi elhelyezkedése

A kerületi fenntartású 11 óvodában 20 telephelyen jelenleg 101 óvodai csoport működik. Az óvodák kapacitása a hatályos Alapító okiratok alapján 2556 férőhely. (Meg kell jegyezni azonban, hogy ez a szám tartalmazza az Árendás Óvodában jelenleg csoportszobaként nem működő két, és az Aulich óvodában korábban tornaszobává alakított egy csoportszoba kapacitását is.). Az elmúlt fél évtizedet megvizsgálva az átlagos kerületi kihasználtság közel 90%-os.

nevelési év	gyermeklétszám (fő)	óvodai csoportok (db)	átlagléttség (fő)	óvodai kapacitás (fő)	kihasználtság
2007/2008.	2244	97	23	2456	91,4%
2008/2009.	2183	98	22	2481	88,0%
2009/2010.	2195	100	22	2531	86,7%
2010/2011.	2318	101	23	2556	90,7%
2011/2012.	2319	101	23	2556	90,7%
2012/2013.	2287	101	23	2556	89,5%
átlagosan:	2258	100	22,7	2522,7	89,5%

A fenntartói feladat-ellátás szempontjából az óvodákat, (a kerület városrészei alapján) három területre célszerű csoportosítani: rákospalotai („régipalotai”) óvoda a Rákospalotai Hetedhét és Kertvárosi Összevont Óvoda; Pestújhely – MÁV-telephez tartozik a

Pestújhelyi, a Palotai Vadvirág, az Ákombákom és a Mozdonyvezető Óvoda; Újpalotához pedig a Mosolykert, a Micimackó, a Molnár Viktor, a Hartyán-Árendás és a Napsugár Óvodák. A továbbiakban a koncepció ennek megfelelően mutatja be a kerületi tendenciákat.

c) humán- és infrastrukturális erőforrások

A kerületi óvodákban a 2012/2013. nevelési évben 213,25 óvodapedagógusi és 103 pedagógus munkát segítő (dajkák, ill. két gyógypedagógiai asszisztens) álláshelyet engedélyezett és finanszíroz a fenntartó. Az Nkt. 2. melléklete alapján az utóbbi alkalmazotti kör jelentősen kibővül 2013. szeptember 1-től (a dajkán kívül ide kell sorolni még az óvodatitkárt, a gondozónő-takarítót, a pedagógiai asszisztent, az óvodapszichológust és a rendszergazdát). Az állami normatív hozzájárulás azonban nem csoportosítható át a pedagógus és a segítő közalkalmazottak illetmény-előirányzatai között.

no.	óvoda	no.	telephely	álláshelyek száma			
				jelenlegi óvodapedagógus	2013. szeptemberétől finanszírozott*	jel. ped. munkát segítő	2013. szeptemberétől finanszírozott*
1.	Ákombákom	1.	Patyolat	12,75	13	6	11,5
		2.	Tóth I.				
2.	Hartyán-Árendás	3.	Hartyán	25,75	23	12	20,5
		4.	Árendás				
3.	Micimackó	5.		16,75	18	8	13,5
4.	Molnár Viktor	6.		17	17	10	13,5
5.	Mosolykert	7.	Kavicsos	24,75	24	12	20,5
		8.	Páskom				
6.	Mozdonyvezető	9.		17,25	16	8	13,5
7.	Napsugár	10.	Napsugár 1.	20,75	21	10	17,5
		11.	Napsugár 2.				
8.	Pestújhelyi	12.	Bújócska	17,75	16	8	14,5
		13.	Manóvár				
9.	Palotai Vadvirág	14.	Aulich	17	16	8	14,5
		15.	Mézes				
10.	Rákospalotai Hetedhét	16.	Bocskai	14,75	14	7	13,5
		17.	Klapka				
11.	Rákospalotai Kertvárosi	18.	Régi Fóti	28,75	30	14	23,5
		19.	Szövőgyár				
		20.	Vácrátót				
Σ				213,25	208	103	176,5

*A központi költségvetés által finanszírozott álláshelyek, a státuszok száma a képviselő-testület döntése alapján eltérhet ettől.

Az intézmények infrastrukturális állapotának felmérését a GMK az elmúlt év során több szempontból is elvégezte. Összességében elmondható, hogy az óvodák többsége az eredetileg is erre a célra tervezett épületben működik, de a „legfiatalabb” épületek is közel 3 évtizedesek már. Az eredeti tervezés és a kivitelezés minőségétől függően változó mértékben, de az összes óvodaépületben szükséges lenne az állagmegóváson jelentősen túlmutató fejlesztésekre, elsősorban az épület-energetika, a kiszolgáló helyiségek higiénijára és az óvodaudvarok balesetveszélyének csökkentése területén.

d) finanszírozási jellemzők

- 2013. januárjától a korábbiakhoz képest megváltozott a köznevelési feladatok ellátását támogató, normatív állami hozzájárulás módja. Az önkormányzatok, az Nkt.-ban rögzített paraméterek alapján az óvodapedagógusok és a pedagógus munkát segítők illetményének biztosítására kapják a normatívát, központilag megállapított létszám és a mindenkor hatályos költségvetési törvényben meghatározott éves átlagbér alapján. (A működési költségeket szinte teljes egészében önkormányzati forrásból kell finanszírozni, mert az állam csak minimális támogatást ad a nevelésben részt vevő gyermekek száma szerint.) Ebből az következik, hogy ha az állam által megállapított sztenderdhez képest az önkormányzat magasabb színvonalat kíván biztosítani, a bérjellegű kiadások egy részét is saját forrásból kell finanszírozni. (Ennek mértéke függ a költségvetési törvényben megállapított átlagbér nagyságától is: ha ez az összeg magasabb, akkor a kisebb mértékű létszám-többlet bizonyos fokig még finanszírozható az állami forrásból).
- Önkormányzatunk már a 2012/2013. nevelési évben is több óvodapedagógusi álláshelyet engedélyezett, mint ahány státuszt az állam finanszíroz (213,25 vs. 208). Tovább nehezíti a helyzetet az egyes célnormatívák megszűnése (pl. pedagógus továbbképzés és szakvizsga támogatása), mert az ezekhez rendelt feladatokat az Nkt. továbbra is kötelezően előírja (hétévenkénti pedagógus-továbbképzésen való részvétel). Így ezek támogatását is csak saját forrásból lehet biztosítani.
- Az óvodák működtetési feladatait a Gazdasági Működtetési Központ látja el, a működési költségeket a GMK tervezi meg. A 2013. évben az óvodák összes dologi kiadását (ide nem értve az étkezési kiadásokat és azok ÁFA-ját) 226,8 millió forintban határozta meg a képviselő-testület (A 2012. évi eredeti költségvetésben ez az előirányzat 220,7 millió Ft volt.). Felújítási keret az óvodák önállósodása óta nem szerepel az intézményi költségvetésekben. A fenti keret, az intézményvezetők és a GMK visszajelzései alapján, az

alapvető működési, higiéniai feltételek biztosításához is szükséges. A GMK-val ezért fel kell mérni a rendszer gyenge pontjait: az esetleges pazarlásokat meg kell szüntetni, rangsorolni kell a gyermekek ellátását leginkább befolyásoló, forráshiány következtében fellépő működési anomáliákat. A fentiek figyelembe vételével megbecsülhető az esetleges alulfinanszírozás mértéke, és lépéseket lehet tenni annak megszüntetésére.

- Jellemző, hogy az alapvetően nem szociális alapon adandó, saját forrásból biztosított önkormányzati támogatások jószereivel csak az iskolás korosztályra vonatkoznak (tanulmányi ösztöndíj, tankönyv- és füzetsomag-támogatás, nyelvvizsga-támogatás), egyedül a KKES Bizottság közoktatási célú (SNI és tartós beteg gyermekek, tanulók támogatását szolgáló) keretére pályázhatnak az óvodás korú gyermekek szülei (ez a támogatás a gyermekek egy kis hányadát érinti). Meg kell jegyezni, hogy óvodás korban a legkomolyabb rendszeres kiadást az étkezési térítési díjak kifizetése jelenti a szülőknek, ezt azonban és gyermekvédelmi törvényben szabályozottaknak megfelelően, rászorultsági alapon jelentős kedvezményekkel támogatja a központi költségvetés.

e) jelenleg folyó projektek

- Az Ákombákom Óvoda tekintetében a KMOP-4.6.1-11 kódszámú, „A nevelési intézmények fejlesztése” elnevezésű pályázat keretében az óvoda egy csoportszobával (25 férőhellyel) történő bővítése és komplex energetikai felújítása kezdődik a nyár folyamán. A munkálatok 2013. december 31-ig fejeződnek be.
- Az „Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosításával kombinálva” című, KEOP-2012-5.5.0/A kódszámú kiíráson az Önkormányzat a Hartyán-Árendás Óvoda (Árendás tagóvoda) és a Kertvárosi Összevont Óvoda (Vácrátót téri tagóvoda) energetikai felújításához pályázik, összesen bruttó 267 millió Ft-os, a pályázat keretében elszámolható költségvetéssel, ezen belül bruttó 38 millió Ft összegű önkormányzati önrésszel. Az elbírálás még folyamatban van.
- Önkormányzatunk 2012-ben komplex (szakmai-tartalmi és infrastrukturális) óvodafejlesztési programmal pályázott a TÁMOP-3.1.11-12 projekt keretén belül kiírt forrásra. Az összesen 100 millió forint igényelt összeg 30%-át az óvodaudvarok korszerűsítésére, 70%-át az óvodai szakmai munka fejlesztésére (kerületi szintű továbbképzések, fórumok, rendezvények, a jó gyakorlatok megosztására irányuló egyéb csatornák kialakítása, az óvodák és a helyi közösség közötti kapcsolatok megerősítése) szánja a fenntartó. A pályázatot felfüggesztették, további döntésig az udvari játékok

telepítéséhez vállalt önkormányzati önrész (20 millió Ft) tartalékként szerepel az idei költségvetésben.

- A fenti projekttől függetlenül a képviselő-testület az Önkormányzat 2013. évi költségvetésében a Hartyán-Árendás Óvoda udvarának felújítására 10 millió forintot különített el.

3. Az intézményrendszer működésében jelentkező alapvető problémák:

a) a térbeli eloszlás és a csoportlétszámok városrészek közötti eltérése

Az Nkt. rendelkezései alapján 2014. szeptember 1-jétől a gyermekek három éves kortól kötelesek lesznek legalább napi négy órát részt venni az óvodai nevelésben. A Polgármesteri Hivatal köznevelésért felelős osztálya 2011, tehát az Nkt. tervezetének napvilágra kerülése óta eltelt két évben külön mérte a három évesen az óvodai nevelésbe kerülő gyermekek arányát. Két év tapasztalata alapján elmondható, hogy az óvodások 80-85 %-a már három évesen a rendszerbe kerül, így 2014-től a jelenlegi kapacitás mellett, ha szűkösen is, de minden gyermek ellátást biztosítani lehet.

A fenti adatot kerületi szinten kell érteni. A XV. kerület óvodai intézményrendszerének sajátossága az egyes városrészek óvodai férőhely-száma és demográfiai folyamatai aszinkron változásának köszönhető kihasználtsági különbség. A kertvárosi területeken stagnált a születésszám, az újpalotai lakótelepen jelentősebb mértékben csökkent. Ennek következtében Újpalotán viszonylag magas az üres férőhelyek száma, a régipalotai területen viszont nagy a zsúfoltság. Az Nkt.-ban rögzített, körzeti felvételi kötelezettség miatt a gyermekeket az óvodavezetők nem irányíthatják át egyszerűen egy kevésbé kihasznált óvodába, ráadásul komoly terhet jelent a családoknak a gyermekeiket az északi, kertvárosi részéről a kerület átellenes, déli fekvésű óvodáiba vinni.

Az elmúlt évek demográfiai tendenciái nem mutatnak szignifikáns változást. Ha a fenntartó önkormányzat nem intézkedik az óvodai intézményrendszer szerkezetének megfelelő módosításáról, a fenti probléma néhány éven belül kezelhetlenné válhat.

Az alábbi táblázat az egyes városrészek legfontosabb óvodai létszám-paramétereit mutatja be az elmúlt fél évtized *átlagában* (a 2. b) pont adatai alapján):

városrész	átlagos gyermeklétszám	kerülethez viszonyított arány	csoportok száma	kerülethez viszonyított arány	kapacitás (fő)	kerülethez viszonyított arány	kihasználtság	az átlagos kihasználtság hoz képest
Rákospalota	502	22,2%	21	21%	500	19,8%	100,4%	+10,9%
Pestújhely-MÁV-telep	670	29,7%	29	29%	725	28,7%	92,4%	+2,9%
Újpalota	1086	48,1%	50	50%	1300	51,5%	83,5%	-6,0%
Σ	2258	Σ	100	Σ	2525			

b) az SNI feladat-ellátásban tapasztalt nehézségek

A fenntartó önkormányzat 2006-ban minden (akkor még a többcélú intézmények intézményegységeként működő) óvoda alapító okiratában kötelező feladatként rögzítette a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek hatályos jogszabályok szerinti teljes körének integrált nevelését és oktatást. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az óvodák a körzetükbe tartozó, illetve mint az illetékes szakértői bizottság által kijelölt intézményhez jelentkező gyermekek kötelesek felvenni és ellátni, az SNI típusától és súlyosságának fokától függetlenül. Ez a gyakorlatban megoldhatatlan, hiszen az egyes sajátos nevelési igényeknek ellátásához eltérő képzettségű fejlesztő- és gyógypedagógusokra, eszközállományra és infrastruktúrára van szükség. A fenntartó korábban csak a feladatot határozta meg az intézmények részére, a szükséges erőforrásokat azonban nem biztosította. Pedagógiai szempontból az SNI integráció fontos és követendő módszer, azonban az integráció határait pedagógiai szempontból meg kell határozni. Példaként: egy súlyos autizmus spektrumzavarral élő gyermek együttnevelése egy nagy létszámú gyermekcsoportban a jelenlegi körülmények között megoldhatatlan feladat, mesze nem ideális az autista és a többi gyermek szempontjából sem. A jelenlegi rendszer senkinek sem jó, csak a nevelésben részt vevő pedagógusok és dajkák lelkiismeretességének köszönhető, hogy valamennyire (messze nem az elvárható színvonalon) működik. Hangsúlyozni kell azt is, hogy az előírt fejlesztéseket jelenleg az utazó gyógypedagógiai hálózat és az óvodai fejlesztő-, ill. gyógypedagógusok együttes erőfeszítése sem tudja teljes mértékben biztosítani. A fentiek miatt a rendszer sürgős újragondolást, egy pedagógiailag megalapozott, de gazdaságosan működtethető, új struktúrát igényel.

c) infrastrukturális problémák

- Összességében elmondható, hogy a kerületi óvodák funkcionálisan erre a célra kialakított épületekben működnek, amelyek a megfelelő állagmegóvás és az ehhez

szükséges beruházások mellett hosszú távon megfelelőek a feladat-ellátás biztosítására. Kivételt jelent a Rákospalotai Hetedhét óvoda Bocskai utcai tagóvodája, amely korábban egy kertvárosi lakóépületben került kialakításra, és a szerkezete, ill. csoportszobái mérete miatt nem felel meg a mai igényeknek és előírásoknak (ebben az óvodában három csoportban átlagosan hatvan gyermek nevelése, fejlesztése folyik).

- Az óvodaingatlanok tekintetében talán a legégetőbb probléma, hogy (a jogszabályi előírásokkal ellentétben) négy telephelyen még mindig nincsen tornaszoba: a Bocskai, a Kavicsos, a Bújócska és a Manóvár Óvodában. Látható, hogy a Pestújhelyi Óvoda a kerületben az egyetlen, ahol a gyermeke részére egyik telephelyen sem áll rendelkezésre megfelelő mozgási lehetőség az épületen belül, ez a probléma gyors megoldást igényel.
- Az óvodaépületek elöregedése, a korábbi, nem megfelelő finanszírozás és/vagy tervezés miatt elmaradt állagmegóvás és beruházások elmaradása miatt az ingatlanok (ide értve az óvodaudvarokat is) állapota jelentősen leromlott. A tisztálkodó- és ellátó helyiségek higiéniai állapota, az épületenergetika, a közművek tekintetében egyaránt számos, komoly forrásigényű felújítási, fejlesztési munkálat szükséges ahhoz, hogy a további állapotromlást meg lehessen előzni, és megfelelő környezetet lehessen kialakítani a kerületi óvodások részére.
- Az óvodai dolgozók mindennapi adminisztratív és szervezési munkáját jelentősen megnehezíti az elöregedett, elavult számítástechnikai eszközpark. Az Oktatási Hivatalnak történő statisztikai jelentés, az egyéb közigazgatási szervekkel és a fenntartóval történő kommunikáció, a gazdasági, munkaügyi eljárások, az étkeztetés nyilvántartása és elszámolása ma már teljes mértékben elektronikusan történik. A gyakori leállások, hardverhibák a mindennapi munkában számos problémát okoznak. Az összes óvodai telephelynek a fenti feladatok ellátásához megfelelő szintű hardverrel (számítógépek és szükséges perifériák) és szoftverrel való ellátása egy nem túl nagy mértékű, egyszeri befektetéssel megoldható.

d) A jogszabályi környezet bizonytalansága

Általában elmondható, hogy a jogalkotó az Nkt. (ill. a kapcsolódó végrehajtási és egyéb ágazati rendeletek) kodifikálása során a korábbiakhoz képest elnagyoltan alkotta meg az óvodák működését alapjaiban definiáló szabályokat. Például nem rendelkezik arról, hogy a most már Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) hatáskörébe tartozó, eddig az óvodától az iskolai nevelés befejezéséig ellátó utazó gyógypedagógiai szolgálat továbbra is

köteles-e ellátni az óvodás gyermekeket, és azt milyen paraméterek alapján kell megtennie. Ugyanez a helyzet az átalakuló pedagógiai szakszolgálatokon belül, a korábban fejlesztési, terápiás feladatokat is ellátó nevelési tanácsadó esetében is (a hírek szerint a jövőben ezek az intézmények csak diagnosztikai feladatokat látnak majd el). A jelenlegi állapot szerint ezen problémák megoldása az óvodafenntartó önkormányzatok és a KLIK közötti egyedi megállapodásokon múlik, ami országos szinten teljesen rendezetlen, egyenlőtlenségeket okozó állapotot eredményezhet. Amennyiben a KLIK a fenti feladatokat nem látja el, az önkormányzatnak a kieső ellátási erőforrásokat (állami normatív támogatás híján) teljes egészében saját forrásból kell biztosítani. Ez igen rossz helyzet, hiszen önkormányzatunk a fenti szakszolgálati gyógypedagógiai hálózatot a teljes (óvodai és iskolai) intézményrendszer ellátására hozta létre, így az egész óvodai ágazatot (és az önkormányzatot is) komoly hátrány éri.

4. Középtávú célkitűzések:

a) az óvodai férőhelyek optimalizálása (a 3. a) pontban foglaltak alapján)

Új óvodaépület építése az Önkormányzat jelenlegi forrásait figyelembe véve a közeljövőben nem tűnik megvalósítható célkitűzésnek. Célszerű a meglévő épületek bővítése, ill. a nem önkormányzati óvodafenntartókkal való együttműködések újragondolásával, kiterjesztésével az önkormányzati intézményrendszeren kívüli, de azzal megegyező feltételrendszerű (tehát a kerületi lakosok részére ingyenes) elhelyezési lehetőségek biztosításában gondolkodni.

- Az Ákombákom Óvoda bővítése alapján már a 2013/2014. nevelési évben új csoport indul a Pestújhely- - MÁV-telep területén (25 új férőhely). Az Önkormányzat már a fejlesztési pályázatban vállalta, hogy az óvoda körzethatárait északkeleti irányban, a Rákospalotai Hetedhét Óvoda irányában kiterjeszti, ezzel némileg csökkentve a Klapka és Bocskai Óvodák zsúfoltságát. Ez a fejlesztés azonban önmagában nem elég a Rákospalotai terület elhelyezési problémáinak megoldása.

- Az elmúlt években többször felmerült a Rákospalotai Hetedhét Óvoda Klapka Óvodájának egy csoportszobával, 25 férőhellyel (az eddigi épületre szintráépítéssel történő) bővítése. Ez az öregpalotai terület Szentmihályi úttól délre fekvő területén mérsékelné a zsúfoltságot, ráadásul az óvodaudvar mérete nem csökkenne, a bővítést pedig

– az Ákombákomp óvoda pályázatához hasonló konstrukcióban – felújítási munkálatokkal kiegészítve teljes épület-rekonstrukció kísérhetné.

- Szintén évek óta folyik a felek közötti diskurzus a kerületben alapítandó egyházi fenntartású óvoda indulásáról. Ebben az esetben az önkormányzat az egyházi intézményfenntartóval kötött köznevelési szerződésben rögzíthetné az együttműködés feltételeit. Az önkormányzat az általa nyújtott támogatás (pl. a feladat-ellátásra szolgáló ingatlan biztosítása, részvétel a felújításban-átalakításban, előzetesen megállapított feltételrendszer alapján normatív működési támogatás biztosítása stb.) fejében meghatározott számú kerületi (esetleg kifejezetten a rákospalotai részen élő) gyermek ellátásának biztosítását kérheti. Ez egy három-négy csoportos óvoda esetében már jelentősen enyhítene az érintett terület zsúfoltságán. A megoldás az önkormányzat számára azért kedvező, mert egy új óvoda építéséhez képest lényegesen kevesebb önkormányzati forrásból tudja biztosítani a feladat-ellátást, ráadásul régi és jogos szülői igények is teljesülnének így.

- A nem egyházi, hanem más civil szervezetek, egyesületek által fenntartott óvodák esetében szintén célszerű az együttműködés lehetőségeit keresni. Ezek a fenntartók jellemzően kis, családi jellegű óvodákat (vagy családi napköziket) működtetnek, gyakran egy jól körülírt, sajátos pedagógiai módszer (Waldorf, Montessori) alapján (az iskolák esetében korábban jó példa volt erre a Meixner Alapítvánnyal való együttműködés). Ez a megoldás szintén releváns szülői igényeket elégít ki, és a kerületi paletta további színesedését jelenti. Ezen eset(ek)ben célszerű – szintén a Meixner iskola példáját szem előtt tartva – egy köznevelési megállapodásban szabályozni a kerületi lakóhellyel rendelkező gyermekek ellátásának biztosításáért nyújtott önkormányzati támogatás szabályait.

A fenti esetekben az önkormányzati stratégiának kezdeményezőnek, az együttműködési lehetőségeket keresőnek kell lennie. Az egyházi és civil intézményfenntartókkal kötött megállapodások során a fenntartónak minden esetben az önkormányzat érdekeit maximálisan szem előtt tartó, az összes, kerületi, óvodás korú gyermek ellátását biztosító rendszer kialakításához feltétlenül szükséges mértékű, a korrekt kölcsönös együttműködésen alapuló feltételekre kell törekednie.

b) az óvodai csoportok átlagléttségének csökkentése

Az Nkt. 4. melléklete szerint az óvodai csoportok átlagléttszáma 20 fő. A gyermekek érdekét szem előtt tartva fontos, hogy a legzsúfoltabb (néhány esetben 28-30 főt is elérő) csoportok létszáma csökkenjen, pedagógiai szempontból pedig kifejezetten kívánatos az Nkt. átlagléttszáma felé közelítés, mert így több figyelem juthat az egyes gyermekekre, a nevelés és fejlesztés hatásfoka javulhat.

Noha a jelenlegi létszámadatok, és az óvodaköteles kor leszállítása miatt a magas létszámok fokozódására is számítani lehetne, valószínű, hogy több tényező együttese alapján öt éven belül, kerületi szinten megközelíthető lesz a fenti „ideális” létszám.

- az elmúlt két évtized demográfiai adatait vizsgálva látható, hogy a közeljövőben nincs esély komoly növekedési fordulatra a kerületi születésszámok terén (a 2012-es „bébi-bummnak” tekintett 665-ös születésszám sem kiugróan magas, nagyjából megegyezik a 2008-2010-es időszak adataival), így valószínűnek tűnik, hogy az óvodai létszám beáll a jelenlegi, kb. 2300 fős átlagra.
- a már iskolaköteles, de szülői kérésre még egy évet óvodában maradó gyermekek száma az elmúlt években, kerületi szinten tartósan 150 körüli volt. Ha ezen gyermekek (vagy a többségük) az Nkt. rendelkezései alapján, 2013-tól „időben” belépnek az iskolai nevelés-oktatásba, a jelentős létszámcsökkenés gyakorlatilag kompenzálja a beiratkozó három évesek miatti létszám-többletet.
- amennyiben a fent vázolt férőhely-bővítési stratégiát következetesen végigviszi az önkormányzat, a kerületi gyermekek ellátása öt éven belül, a jelenlegihez képest kb. 150 új férőhelyen folyhat (ebből 50 az önkormányzati, a többi az egyéb fenntartású óvodákban). A jelenlegi létszámot, és egy 2700 fős ellátási kapacitást figyelembe véve a kerületi kihasználtság 85%-ra csökkenhet, ez pedig 21 fős átlagléttségű csoportokat jelent. Mivel a férőhely-bővítés Rákospalotát és Pestújhely – MÁV-telepet érinti, bizonyos, hogy ezen a területen érdemben csökken majd a zsúfoltság.

c) az SNI feladat-ellátás kerületi szintű optimalizálása (a 3. b) pontban foglaltak alapján)

Célszerű, hogy a fenntartó, az óvodákban jelenleg rendelkezésre álló erőforrások figyelembe-vételével, lehetőség szerint az egyes városrészek tekintetében a „teljes lefedettség” biztosítása mellett, az egyes sajátos nevelési igények ellátására kijelölje a

feladat-ellátásban részt vevő intézményeket. A kijelölt óvodákban hatékonyabban és gazdaságosabban megteremthető az érintett gyermekek ellátásához megfelelő szakmai és infrastrukturális háttér. Az SNI-ellátás újraszervezése sürgető, első lépésben főként humán erőforrás-igénnyel járó feladat. Ennek megfelelően a szükséges adminisztratív teendők (a költségvetési igény meghatározása, annak a lehetőségekkel történő összevetése, a rendszer pontos finanszírozásának kidolgozása, az intézményi alapító okiratok módosítása) rövid határidőn belül elvégezhetők, és a 2013/2014-es nevelési évtől (akár felmenő rendszerben) már az új struktúra alapján történhet a feladat-ellátás.

Az egyes SNI-típusokon belül az alábbi feladat-ellátási struktúra tűnik célszerűnek:

- logopédiai ellátás (évente átlagosan 50 érintett gyermek): a szakértői bizottságok a logopédiai probléma súlyosságától függően javasolhatják a gyermek integrált és szegregált nevelését és fejlesztését.

Az *integráltan nevelhető* logopédiai SNI fejlesztés a megfelelő szakemberek által elvégzett, előírt heti óraszámú, egyéni vagy csoportos fejlesztés keretében valósítható meg. A *szegregált* logopédiai fejlesztés önálló csoportban, az óvoda nevelési programjában részletesen kidolgozott fejlesztési program alapján történik. Az integrált logopédiai nevelés a korábban rendelkezésre álló erőforrások (utazó gyógypedagógiai szolgálat, intézményi fejlesztő pedagógusok, ill. asszisztensek) optimalizálásával minden óvodában továbbra is megvalósítható lehet, azonban a 3. d) pontban taglalt bizonytalan helyzet miatt a közeljövőben romolhatnak a rendelkezésre álló ellátási feltételek. Szakmailag előnyösebb, ha az integrált logopédiai fejlesztést a jövőben is minden kerületi óvoda elláthatja, az erőforrások szűkülése esetén azonban az egyes településrészen a feladat ellátására kijelölt egy-egy óvoda jelentheti a megoldást. (Az utóbbi változat esetén az óvodavezetőkkel további előkészítő egyeztetések szükségesek a három integráló óvoda kiválasztásához).

A *szegregált* logopédiai nevelés megfelelő színvonalú biztosításához a gyógypedagóguson (logopéduson), és a fejlesztő pedagóguson vagy asszisztensen kívül pszichológus, mozgásterapeuta magas óraszámú történő alkalmazása is szükséges. Szegregált logopédiai csoport jelenleg a Mozdonyvezető óvodában működik; a rendelkezésre álló adatok alapján egy további ilyen csoport indítása mindenképpen indokolt. Célszerű erre a feladatra a Molnár Viktor Óvodát kijelölni, ahol a szükséges erőforrások részben már rendelkezésre állnak, és az intézmény jelentős tapasztalattal rendelkezik a logopédiai fejlesztés területén.

- enyhe értelmi fogyatékkal, kevert specifikus zavarral, megismerő funkciók zavarával diagnosztizált gyermekek (évente átlagosan 8-10 érintett gyermek): ellátásuk évek óta a Pestújhelyi óvodában történik, ahol komoly szakmai tapasztalattal, megfelelően kidolgozott nevelési program alapján, csoportonként meghatározott létszámban, integráltan fejlesztik őket. Célszerű, hogy a jövőben az ilyen irányú feladatokat továbbra is a Pestújhelyi óvoda lássa el kerületi szinten.
- érzékszervi SNI gyermekek (hallás- és látássérültek, évente átlagosan 5-7 érintett gyermek): a legnagyobb tapasztalattal a Mosolykert Óvoda rendelkezik ezen a téren, de célszerűnek tűnik, hogy a rákospalotai területen is legyen olyan óvoda, amely részt vesz a feladat-ellátásban (Az előzetes egyeztetések alapján a Klapka ill. a Szövőgyár óvodák jöhetnek szóba).
- mozgásszervi SNI gyermekek (évente átlagosan 3-5 érintett gyermek): a kerületben három óvoda rendelkezik az ellátáshoz szükséges, legalább minimális, csoportszobai szintű akadálymentesítéssel. Rákospalotán a Kertvárosi Összevont Óvoda (Vácrátót téri), Újpalotán a Mosolykert (Páskom) és a Molnár Viktor Óvoda. Célszerű, hogy a jövőben a felsorolt intézmények lássák el a kerületben a mozgássérült gyermekek ellátását.
- autista spektrumzavarral diagnosztizált gyermekek (évente átlagosan 3-5 érintett gyermek): a leginkább speciális körülményeket és ellátást igénylő SNI-típus. Az autista gyermekek ellátása messze nem kerületi probléma, a főváros egész területén gondot okoz. Egy-két speciális fővárosi intézményen kívül, általában csak a gyermekek szempontjából messze nem ideális „kényszermegoldások” állnak a szülők rendelkezésére. A súlyosabb autista gyermekeket szakszerűen csak igen kis létszámú, szegregált csoportban, ilyen irányú szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus folyamatos jelenlétével lehet fejleszteni. A kerületi körülmények semmiképpen sem adottak, kialakításuk rendkívül forrásigényes, ugyanakkor az érintett gyermekek ellátásának megfelelő integrálása a kerületi óvodai nevelési rendszerbe rendkívül fontos feladat, mert egy nem megfelelő körülmények között ellátott autista gyermek a nem autista társaira fordítható erőforrásokat is jelentősen lefoglalja, adott esetben –teljesen önhibáján kívül- az ellátást veszélyeztetheti. A kerületben az ellátás biztosítására megoldást jelenthet egy külső, szakmai partnerrel történő együttműködés keretében, önkormányzati támogatással, de más fenntartó irányítása alatt működő, specifikusan autista gyermekek fejlesztésére létrehozott óvoda működése. Amennyiben sikerül megállapodni egy ilyen partnerrel, az önkormányzat megfelelő ingatlanrészt biztosíthat az intézmény működéséhez (az Árendás Óvoda földszinti része, a

jelenleg használaton kívüli két csoportszobával akár alkalmas is lehet a célra) és a 4. a) pontban foglaltak mintájára, köznevelési szerződésben támogathatja a XV. kerületi gyermekek intézményben történő ellátását. Ezzel a megoldás hosszú távon gazdaságos, és önkormányzatunk az intézmény működéséhez biztosított alappal a fővárosi szintű problémák megoldásához is hozzájárulhat.

d) Nem SNI-ellátási kötelezettség, de markánsan jelen lévő probléma a különböző típusú és súlyosságú ételallergiával küzdő gyermekek megfelelő ellátása.

Évente átlagosan 40-45 ilyen gyermeket kell ellátni a kerületi óvodákban, enne közel fele a legsúlyosabb, liszt- és glutén-allergiával küzd. A Mozdonyvezető Óvodában, kerületi feladat-ellátás keretében, évek óta külön csoportban foglalkoznak a súlyosabb esetekkel, étkeztetésüket külön dietetikus szervezi és állandó orvosi felügyeletet is biztosít az óvoda. Külön tálaló konyha áll rendelkezésre, a speciális étrendnek megfelelő élelmet a Honvéd Kórházzal megkötött megállapodás alapján biztosítják. Probléma azonban, hogy a kerület többi óvodájában is nagy számban fordulnak (különböző súlyosságú) ételallergiás esetek, és a gyermekek szakszerű ételmezése sokszor esetleges, a szerződéses étkeztető lehetőségein/jóindulatán, a szülő és az óvodapedagógusok elszántságán múlik. Mivel a megfelelő étkeztetés az érintett gyermekek nagyjából a felének megoldott a Mozdonyvezető Óvodában, nem érdemes kialakítani egy külön erre a célra tervezett, kerületi dietetikus főzőkonyhát. Célravezetőbb, ha a Mozdonyvezető Óvoda feladatkörét kiszélesítve, a súlyosabb esetek ellátásán túlmenően, az intézmény kerületi, óvodai dietetikai központként működne a jövőben, feladata az érintett szülőkkel való konzultáció, tanácsadás, és a szakszerű ellátás kerületi megszervezése lenne. Ez a megoldás a jelenlegihez képest plusz egy fő, főállású dietetikus alkalmazását teszi szükségessé.

e) Az óvodákban bevett pedagógiai gyakorlat a gyermekek differenciált fejlesztése, így a kiemelkedő képességek, tehetségek felismerése is nagyobb hatáskokkal történhet, mint az iskolában. Az önkormányzat az óvodán kívüli, de az önkormányzati intézmény, ill. együttműködési rendszer keretén belül az elmúlt évekhez képest fokozott támogatást nyújthat:

- indokolt, hogy a közeljövőben tárgyalásokat kezdeményezzen a KLIK-kel, a Hubay Jenő Alapfokú Művészeti Iskola, ill. a Hubay Tehetségpont jellemzően óvodások számára biztosított programjait, foglalkozásait és rendezvényeit illetően;

- az önkormányzat és egyes partnerei között megkötött közművelődési megállapodások keretében kifejezetten az óvodás korosztály számára összeállított programok biztosítása (pl. a Szilas Néptáncgyűttessel a „Táncol a kerület” programsorozat megszervezése).

f) az óvodai szakmai szolgáltatás megszervezése: a szakmai szolgáltatás biztosítása 2012. szeptembere óta állami feladat, azonban ennek a kötelezettségének a központi oktatásirányítás helyi szinten még nem tesz eleget. 2013. januárjától hivatalosan nem működik az óvodavezetői munkaközösség, a szakmai egyeztető fórumok munkája megállt. Amennyiben a közeljövőben nem történik pozitív előrelépés ezen a területen, a szakmai munka biztosítása érdekében az önkormányzatnak magának kell megszerveznie és saját forrásból biztosítania az óvodavezetői munkaközösség működését és annak a feltételeit.

g) tornaszobák kialakítása (a 3. c) pontban foglaltak alapján)

A prioritást ebben a tekintetben a Pestújhelyi Óvoda élvezi: a képviselő-testület által elfogadott, kerületi sportkonceptióra vonatkozó intézkedési tervében meghatározta, hogy legkésőbb 2014. végéig el kell készülnie az óvoda tornaszoba-bővítésével kapcsolatos teljes tervdokumentációnak. Ezek alapján reális cél, hogy Pestújhelyen 2015 szeptemberétől legalább ez egyik telephelyen működő tornaszoba fogadja a gyerekeket. A 2017 végéig lezáruló időszak alatt a kerületben még egy tornaszoba építése tűnik reális célnak. Ennek a helyének, ill. a kivitelezés pontos ütemének a meghatározása a Pestújhelyi Óvoda munkálataival kapcsolatos tapasztalatoktól is függ.

h) azonos paraméterű számítógépes hardverrendszer biztosítása minden óvodában: az irodai, adminisztratív és ügyviteli eljárásokat segítő szoftverek futtatására alkalmas számítástechnikai hardverek ára jelenleg igen kedvező. A GMK meg tudja határozni azt a kerületi szinten optimális konfigurációt, amely minden óvodában azonos paraméterű, megfelelően működő számítástechnikai háttérrel biztosíthat. A szükséges előirányzat költségvetésbe történő megtervezése legkésőbb a 2014. évi költségvetésben megtörténhet, ezért reális cél, hogy a 2013/2014. nevelési évben a teljes, elavult informatikai rendszer lecserélésre kerüljön az óvodákban.

5. A 4. pontban megfogalmazott koncepcionális célkitűzések végrehajtásának ütemezése

no.	témakör	feladat	ütemezés			
			a 2013/2014. nevelési év kezdetétől /során	2014 végéig	három éven belül	három- öt éven belül
1.	SNI-ellátás újraszervezése	erőforrások biztosítása, alapító okiratok módosítása	X			
		autizmussal küzdő gyermekek ellátásának megszervezése		X		
2.	étel-allergiás gyermekek ellátásának újraszervezése	erőforrások biztosítása, alapító okiratok módosítása	X			
3.	informatikai infrastruktúra fejlesztése	előkészítő felmérés, szükséges forrás biztosítása		X		
4.	óvodai férőhely-bővítés	Ákombákom Óvoda	X			
		Klapka Óvoda			X	
		egyházi óvodával való együttműködés létrehozása		X		
		más óvodafenntartókkal való együttműködés létrehozása		X		
5.	tornaszobák létesítése	Pestújhelyi Óvoda tervdokumentáció		X		
		Pestújhelyi Óvoda kivitelezés			X	
		egy másik, kerületi óvoda tornaszobával történő bővítése				X
6.	óvodai csoportok átlagléttségének csökkentése	ld. 4. pont				X
7.	kerületi tehetséggondozás új formáinak kialakítása	együttműködés a KLIK-kel, közművelődési megállapodások	X			
8.	az óvodavezetői munkaközösség működési háttérének biztosítása	a szükséges források biztosítása	X			

6. A fentiek megvalósításához szükséges intézkedések és erőforrás-igény

a) Az óvodák körzethatárainak folyamatos felülvizsgálata, szükség esetén módosítása, az alapító okiratok időben történő módosítása és közzététele

b) Humánerőforrás-igény: elsősorban az SNI-ellátás optimalizálása következtében jelentkezik. Az utazó gyógypedagógiai szolgálat körüli bizonytalanság miatt a jelen

fázisban csak a korábban vázolt szakosított ellátáshoz mindenképpen szükséges többlet álláshely-igény határozható meg. Az összes kerületi óvoda gyógypedagógus / fejlesztő pedagógus státusz igényét csak úgy lehet pontosan meghatározni, ha a KLIK-kel történő egyeztetés, ill. általa óvodáknak nyújtott szolgáltatás tartalmáról és mértékéről történő megállapodás után, a szakszolgálat adatait (hány gyógypedagógus dolgozik az óvodákban és mennyi órában látják el a gyermekeket) és az óvodákban meglévő gyógypedagógus státuszokat összevetjük a jelenleg ellátott gyermekek számával és a hiányzó fejlesztések óraszámával. Fejlesztő pedagógusi végzettséggel számos óvodapedagógus rendelkezik a kerületben, így az esetlegesen jelentkező többlet fejlesztő órák ellátása, az intézmények egy részében, a jelenleg biztosított intézményi túlóra-keret terhére megvalósítható.

A fentiek figyelembe vételével a 2013/2014. nevelési évtől a jelenleg engedélyezett álláshelyek számához képest további

- 3 gyógypedagógus státusz (önkormányzati forrásból finanszírozható),
- 1 dietetikus státusz (önkormányzati forrásból finanszírozható),
- 5 óvodapszichológus státusz (a központi költségvetési hozzájárulásból teljes mértékben finanszírozható),
- 20 (minimális igény, telephelyenként legalább egy asszisztenssel számolva) pedagógiai asszisztens státusz (a központi költségvetési hozzájárulásból teljes mértékben finanszírozható)

szükséges a szakmailag megfelelő feladat-ellátáshoz.

c) a KLIK fenntartói hatáskörébe tartozó feladatok ellátásának ill. megosztásnak érdekében tárgyalások kezdeményezése, és azoknak megfelelően a XV. kerületi Önkormányzat és a KLIK közötti Együttműködési Megállapodás módosítása.

d) Az infrastruktúra (ingatlan), és eszköz-fejlesztéssel kapcsolatos kiadások megtervezése és a szükséges források biztosítása, ill. az óvodák működési költségei alulfinanszírozásának fokozatos megszüntetése alapos előkészítést igényel. A jelenlegi fázisban elvárás az, hogy a jelen koncepcióban megfogalmazott célok az 5. pont ütemezése alapján megjelenjenek az önkormányzat 2014. évi költségvetésének koncepciójában, illetve a középtávú önkormányzati gazdasági koncepcióban.

II. A kerületi iskolákkal való együttműködés

Az fenntartói feladatok megszűnése jelentős költségvetési és feladat-szervezési változás az önkormányzat életében. A változás az iskolák mindennapi élete szempontból adminisztratív jellegű, hiszen az intézmények továbbra is a kerületben működnek, továbbra is többségében kerületi lakóhellyel rendelkező gyermekek vesznek részt a nevelés-oktatásban, az intézményekben dolgozó pedagógusok nagy része kerületi lakos vagy kerületi kötődésű. Az iskolák nemcsak nevelő-oktató intézmények, hanem a közösségi, kulturális élet fontos színterei. A velük való szerves kapcsolat életben tartása alapvető fontosságú.

A működtetés változatlanul az Önkormányzat feladata, a működtetés körében valamennyi feladatnak köznevelési aspektust is tulajdonítunk:

- az intézmények energetikai kérdései egyben általános etikai vonatkozásokkal bírnak;
- ugyanez mondható el az épülethigiénéről is;
- az intézményekben már megkezdett iskola (és óvoda) kertek alakítása – melynek során a gyermekek és diákok által nevelt faállomány a közterületekre kerül – a helyi identitás erősítésében játszik szerepet,
- a szabadidő értelmes és az egészséget szolgáló eltöltése érdekében az önkormányzat tudatosan fejleszti az intézményeket (nyitott iskolák, jégpálya, műfüves pályák létesítése, sport- és szabadidő programok szervezése stb.)

A fentiek alapján indokolt, hogy az Önkormányzat, legalább középtávon, három stratégiai területen az iskolák működéséhez kapcsolódó koordinálási, fejlesztési és támogatási tevékenységet folytasson:

1. Mint az iskolaingatlanok tulajdonosa és működtetője, az Önkormányzat közvetlenül is érdekelt azok szakszerű és gazdaságos működésében. Az ehhez szükséges fejlesztések –az óvodákhoz hasonlóan– elsősorban pályázati forrásból, önkormányzati önrész biztosításával valósíthatók meg.
 - Jelenleg ilyen folyamatban lévő projekt az „Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosításával kombinálva” című, KEOP-2012-5.5.0/A kódszámú pályázat, amelynek keretén belül a Kontyfa Iskola felújítása

valósulhat meg, összesen bruttó 195 millió Ft-os, a pályázat keretében elszámolható költségvetéssel, ezen belül bruttó 29 millió Ft összegű önkormányzati önrésszel. Az elbírálás még folyamatban van.

- A Hartyán Általános Iskola a Zsókvár III. Projekt keretében újul meg.

Mint működtetőnek, az önkormányzat érdeke és célja, hogy a kerületben a jelenlegi és középtávon reálisan prognosztizálható gyermeklétszámnak megfelelő befogadóképességű iskolai intézményrendszer működjön.

2. Az önkormányzat által nyújtott, elsősorban nem szociális szempontok szerint adott támogatások döntően az iskolás tanulókat érintik. Ezek indokoltságát, ill. a támogatás mértékét az éves költségvetések adta lehetőségeken belül rendszeresen felül kell vizsgálni, az alább felsorolt szempontok figyelembe vételével.
 - A tanulmányi ösztöndíj kerületi rendszere évek óta jól működik, a támogatás a tapasztalatok alapján elérte a célját: a teljes iskolás korosztálynak hasznos segítséget nyújt, és motiváló erővel bír. Megőrzése szükséges és indokolt.
 - Ugyanez mondható el a 2011-től új feltételrendszer szerint indult nyelvvizsgatámogatásról. Az elmúlt időszakban némileg visszaesett a pályázók száma, ezért a KLIK közreműködésével érdemes újra tájékoztatni a szülőket, diákokat, pedagógusokat a lehetőségről.
 - A kerületi tankönyv- és füzetcsomag támogatás minden évben a legjelentősebb mértékű forrásokat emésztette fel. 2013-tól a tankönyvellátás teljes egészében állami feladat, és nemcsak a finanszírozás, hanem az ellátás rendszere is jelentősen megváltozik a közeljövőben (központosított beszerzés, tartós tankönyvek).
 - A közoktatási célú pályázati keretből 2011 óta a kerületi SNI és tartós beteg gyermekek ellátásához járul hozzá az önkormányzat. Az egyik leghasznosabb, leginkább hiánypótló támogatási formáról van szó, amely esetében a benyújtott igények alapján a jelenlegi éves keretösszeg megemlése is indokolt (ráadásul ez az egyetlen támogatási forma, amelyet az óvodás korú gyermekek is igénybe vehetnek).
3. A fent már említett pontokon túl szükségszerű, hogy a KLIK tankerületi igazgatóságával minden, a kerületi tanulók ellátást illető, a jogszabályok által jelenleg még nem teljesen tisztázott kérdésben (pl. nyári napközis tábor lebonyolításához kapcsolatos feladatok megosztása, a működés és fenntartás költségeinek egyértelmű

elhatárolása stb.) rendszeres egyeztetést kezdeményezzen önkormányzatunk. A tárgyalások során mindkét fél számára méltányos, a költségvetési lehetőségek realitása szerinti, de minden esetben a kerületi tanulók érdekét szem előtt tartó megállapodásra kell törekedni.

Jelen koncepciót a képviselő-testület a/2013 (...) ök. sz. határozatával hagyta jóvá.

Budapest, 2013.

.....
László Tamás
polgármester